

Βασίλης Νιτσιάκος

ΡΕΜΑΤΑ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Οδυσσέας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Εξώφυλλο:

ΑΝΤΩΝΗΣ ΦΑΡΙΔΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΚΩΔΙΚΟΣ
52674
31/7/08
889.1 Ν17

Κωδ. Εργ. 6904

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

ΡΕΜΑΤΑ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

ΒΑΣΙΛΗΣ ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ

ΡΕΜΑΤΑ

Εθνική Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

©
ΒΑΣΙΛΗΣ ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΟΛΙΣ ΑΕΒΕ

ΠΡΩΤΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2008

ΕΞΩΦΥΛΛΟ
ΑΝΤΩΝΗΣ ΦΑΡΙΔΗΣ

ISBN 978-960-210-528-3

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΟΔΥΣΣΕΑΣ
ΑΝΔΡΕΑ ΜΩΡΑΪΤΗ 3 – 114 71 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. 210 36.24.326, 210 36.25.575 – FAX 210 36.48.030
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ: ΣΤΟΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ
ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ 5 – ΑΘΗΝΑ 105 64 – ΤΗΛ. 210 32.12.111
<http://www.odisseas.gr> – e-mail: info@odisseas.gr

Ρίχνω τις λέξεις μου σωρό
Ματώνουν τα λιθάκια

Επιμέλεια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Επιμέλεια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

ΜΥΡΟΛΟΙ

I

Μαντάτα νέα,
αρχαίες ντροπές,
έδειχναν την έξοδο.

Μυρμήγκιαζαν μνήμες,
ξέφωτα κύτταρα
απόσκια χρόνια.

Χαμήλωναν πεύκα,
άφηναν βελόνες,
ιδρωμένες πέτρες.

Σκιασμένες κάργες
άχνιζαν καπνούς
ίχνη πυρκαγιάς
από αλλού.

Δέντρα καρυδιάς
φυλλοβολούσαν σιωπή,
έμεναν με το μαύρο,

καρύδια πουθενά,

οί λέλε μ'
οί λέλε μ'.

II

Κίναγε η μέρα
αρχαία σύννεφα
δρόμοι της ανατολής,
αποσταγμένο βλέμμα.

Όρνια της νύχτας
ψυχές
μάζευαν τα σκοτάδια τους

Άντρες
σφραγισμένα μάτια
φαχρύλευαν το φως.

Ίσια με την ώρα
κάργες μιλιούνια
σκέπαζαν τον ουρανό,

θυμίζοντας:
το μαύρο
δεν τελειώνει με τη νύχτα,

οί λέλε μ'
οί λέλε μ'.

III

Το χιόνι που περίμεναν
δεν ήρθε,
μόνο φωτιές
από τον κάτω κόσμο,

χτισμένες μες στο μαύρο
φωτιές κατράμι,

κορμιά καμένα
στάχτη.

Το άσπρο που περίμεναν
δεν ήρθε,
έστειλε μαύρη αντιλογία:

« Η μέρα αργεί
βουλευτείτε στη νύχτα σας»,

οί λέλε μ'
οί λέλε μ'.

ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ

I

Δεν μας αφήνουν
τα εικονίσματα
να φύγουμε από δω.

Αλλά και πού να πάμε;

Εθνική Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

II

Μέτρησα τους ανθρώπους,
ήταν λιγότεροι
απ' τα σκιάχτρα στις αυλές.

Ήταν παραμονή των Φώτων.
Κοίταξε, είπα, έρχονται ακόμα
οι καλικάντζαροι εδώ.

Πέρασα πάλι τ' Άι Γιαννιού,
πέρασα και την άνοιξη,
ήταν ακόμα εκεί.

III

Τις γιορτές
ορίσατε στα μέτρα σας,
τις κάματε όλες Σαββατοκύριακα.

Οι Άγιοι όμως
ξέρουν πότε γιορτάζουν.

Γι' αυτό κι όταν ζυγώνετε
κρύβονται στ' Άγιο Βήμα.

ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ

ΜΑΝΙΑΤΙΚΟ

«Το φίδι που σ' εδάγκασε
εδάγκασε κι εμένα
κι όσο φαρμάκι σ' έχιουσε
το 'χιουσε και σ' εμένα».

Και τον εγέννησε ξανά
παιδί της να τον κάμει.*

*Ο Γιάννακας [ο φονιάς] συντετριμμένος και συνοδευόμενος από τους συγγενείς του μετέβη εις την οικίαν του φονευθέντος δια να προσκυνήση την χήραν αυτού. Ενώ επλησίαζον εις την θύραν, εις εκ των συγγενών της χήρας είπε: στρώσε νύφη τη βελέντζα και εκείνη ηρώτησεν: αμποίο μεγάλονε θα δεχτού; Ο Γιάννακας με πάλλουσαν καρδίαν εγονάτισε και ησπάσθη το χέρι της χήρας. Όταν δε εκείνη τον ενηγκαλίσθη, τον εφίλησε και τον εσκέπασεν με εν φόρεμα -σημείον ότι γίνεται μέλος της οικογενείας και λαμβάνει την θέσιν του φονευθέντος- αυτός της λέγει το περίφημον δίστιχον... Έκτοτε έγιναν ψυχαδερφοί, η δε ψυχαδερφοσύνη μεταξύ των δύο οικογενειών διατηρείται και εκτιμάται παρ' αυτών μέχρι σήμερον...

ΑΡΒΑΝΙΤΙΚΟ

Σαν τελευταία πεθυμιά,
σαν τελευταία χάρη,

να χορεύεις,
να δίνεις παράτα στη ζωή,
Οσμαντάκα.*

* Ο Οσμαντάκας, αρβανίτης ρέμπελος, είχε καταδικαστεί από τους Τούρκους σε θάνατο. Πριν τον εκτελέσουν, του είπαν ότι μπορεί να ζητήσει μια τελευταία χάρη. Εκείνος ζήτησε να χορέψει. Έφεραν τα βιολιά. Άρχισε να χορεύει ο Οσμαντάκας. Χόρευε τόσο όμορφα, που τα βιολιά δεν σταματούσαν να παίζουν. Παρέτεινε έτσι τη ζωή...

ΒΛΑΧΙΚΟ

Αδελφικός ο πόνος
κι η κατάρα
s' nu ari sora s' lu planga.

Μα εσύ ακόμα κλαις:
Fratili a li sori futzi
Shi nu s' tuarna.*

* «Να μην έχει αδερφή να τον κλάψει». Είναι μια από τις πιο δυνατές κατάρες των Βλάχων. Άκουσα κάποτε μια αδερφή να μοιρολογά τον πρόωρα χαμένο αδερφό της. Η επωδή σε κάθε φράση της ήταν: «Ο αδερφός της αδερφής φεύγει και δεν γυρίζει».

ΚΡΗΤΙΚΟ

Μπαίνω, σαν μπεις στην εκκλησιά, σε δίλημμα μεγάλο,
σαν προσκυνήσεις το Χριστό, ποιος προσκυνά τον άλλον.*

δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

* Μαντινάδα που κυκλοφόρησε στην Κρήτη το φθινόπωρο του 2003 μέσω κινητών τηλεφώνων.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ

Πόζαρτσκο I

Παράδοση πουλάνε στο πέρα πλάι,
στο δώθε πνίγουνε τους τάφους
οι τσουκνίδες,

σπασμένοι πέτρινοι σταυροί,

κομμένα ονόματα
επώνυμα δύστροπα.

Πέτκος, Ντότσες, Νέμτσης...

Δισύλλαβος πόνος
όλο σύμφωνα σκληρά

όλο γράμματα που θάφτηκαν,

για να μη γίνουν φωνές.

Πόζαρτσκο II

Εδώ δεν ήρθαν οι Έλληνες ποτέ,
μόνο τουρίστες.

ΠΑΝΗΓΥΡΙ

I

«Το πανηγύρι ήταν πολύ
κι ο τόπος ήταν λίγος».

Υψώναμε σημάδια,
κορμιά
σταυρούς

διψούσαμε δίψα πηγαδιού,
μέρα του Άι Γιώργη.

«Αμόλεις, δράκε μ', το νερό
να πει το πανηγύρι».

Χύναμε δάκρυα,
ανασταίνονταν παλικάρια
κονταριές.

Όπου ανάβρυζε
χτίζαμε
την άλλη μέρα,

τον άλλο τον καιρό.

II

Μπαϊρακτάρη πού ξεχάστηκες;
Απόστασε ο χορός
άσιαχτες οι κύκλες.

Μπαϊρακτάρη και ήλιε
πώς να σε ιδούν
να σ' αγαπήσουνε

κουρνιαχτό και πρωτολιχνιστή
τα λαμπροκύριακα
μαυρομάτες;

Τρεις,
η μια κεντάει την άνοιξη
πετροχελίδα,
η άλλη έναν πετρίτη,

η τρίτη πέτρα
βλάστησε
κι όλες οι μέρες ήταν.

ΣΑΝ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

I

Λιώνει σαν χιόνι ο καιρός,
λιώνει στον κάμπο ο Μάης,
ποτάμι πάει στη θάλασσα
και πνίγει τα παράπονα.

Την άμμο άμμο μια φωνή
χαλεύει την αιτία.

Σημάδι δίνει η ξενιτιά
φίδι με δυο κεφάλια,
γι' αντιλογία η λησμονιά
γυρίζει με το κύμα.

Την άμμο άμμο μια φωνή
χαλεύει την αιτία.

II

Σε πέτρινο κατώφλι να σφαχτώ,
σε τρίστρατο να γκρεμιστώ
ποτάμι αίμα μαύρο.

Στον άστατο καιρό σου να χυθώ,
στην ώρα σου να κρεμαστώ
κουρμπάνι για θυσία.

Να σου μιλήσει ο Θεός,
τ' άστρα να βάλει μάρτυρες
και τα πουλιά να κλαίνε.

Κρίμα κορμί να φλέγεται
κι ακόμα να μην καίγεται.

III

Χτένισε η ώρα την αυγή,
λούστηκε η πόλη την ομίχλη,
σφάλισα τα παράθυρα,
είπα θα μείνω μέσα μου.

Το λόγο δεν απόσωσα
σκίρτησα σαν κατώφλι,
πέζεψαν λόγια και φωνές,
πεζεύει ένα τραγούδι:

Το νυφικό το φέραμε
η νύφη θέλει τάμα.

ΠΑΡΑΛΛΑΓΕΣ

ΝΟΥΜΠΙΕΤΙ

Χρόνια τραγούδια
που 'χασα
τα ψάχνω στη φωνή μου,
τα ψάχνω από την αρχή
φτιάχνω καινούργια λόγια.

Φτιάχνω καινούργια πράγματα
και πλάθομαι μαζί τους.

Χρόνια τραγούδια
που 'χασα
τα βρίσκω με τις λέξεις,
τα βρίσκω στα φωνήεντα
που μου 'χουν απομείνει.

Ζυμώνω το αλφάβητο,
ζυμώνω και τον κόσμο.

Χρόνια τραγούδια
άπειρα,
'Απειρος η πατρίδα,
τη χάνω στάλα από λαλιά,
τη βρίσκω ζύμη του ήχου.

Ψάχνω και πλάθω τον ηχώ,
ίσο κρατάει ο πόνος.

ΠΙΣΩ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝΕΙ Η ΞΕΝΙΤΙΑ

Βγήκαν οι διώχνες
στα βουνά, αφέντη μου.

Δεν άργησε ο φούρνος
να καεί
και το ψωμί
να γένει

και πέρασε ο κυρατζής
Βλαχιά και Βουκουρέστι...
Διάβηκες αντάμα,
φαρμάκια ρέματα
και ποταμιές βαμμένες.

Πίσω στοιχειώνει η ξενιτιά
στα κλαψοχώραφα,
στ' Αγνάντια,
στο Ντέρτι και στ' Ανάθεμα
πίσω πικρά κεράσια.

«Τι να σου στείλω, ξένε μου,
αυτού στα ξένα που 'σαι;»

MANTILIA

Μαντίλι λευκό,
το ίδιο,
αυτό που κάηκε
απ' το δάκρυ
που 'στειλε η μάνα
χαιρετίσματα.

Άσπρο μαντίλι,
το ίδιο,
αυτό που έδεσε
η αγάπη
κόμπο στα ξεχωρίσματα.

Αυτό το μαντίλι
λερωμένο,

μαντίλι λερωμένο.

ΜΥΡΙΑ ΛΟΓΙΑ

Μύρια λόγια, μοιρολόγια,
μαύρη γης και μαύρο χώμα,
πριν την ώρα.

Πριν ανθίσεις σαν μηλίτσα,
πριν νυφούλα σε στολίσουν,

ψυχή, καρδούλα μου.

Μύρια λόγια, μοιρολόγια,
λόγια περατίκια
και παινέματα,
σαν σε νύφη.
«Ντύσου, στολίσου, λυγερή,
ντύσου, στολίσου, κόρη».

«Σήκω, Μαριόλα, από τη γη
κι από το μαύρο χώμα».

ΧΑΛΑΣΜΟΣ

Ο χαλασμός της Μονοβύζας,
του Πατροκοσμά οι ορμήνιες,
ο γιος της θάλασσας
και αδερφός της Μπίστριτσας
στοίχειωσαν στη λαλιά μας.

Παιδομαζώματα και ξενιτιές
ορέ στα τραγούδια μας.

Ρίζα, Δρόπολη, Χειμάρα,
Δέλβινο και Τσαμουριά,
να 'χαμε να δίνουμε παιδιά.

ΣΤΡΑΤΑ

Κυρατζής,
Βασιλική η στράτα,
καραβάνια οι μισεμοί,
τα χάνια κορεσμένα.
Πέταλα χρυσά σ' αρχαία καλντερίμια,
γιοφύρια πέτρινα,
καρφιά μαλαματένια.

Κυρατζής,
οι τόποι γραμμένοι,
τα εικονοστάσια απαντοχή,
αργόσυρτα τραγουδι ο δρόμος.

Ο Ρόβας εξεκίνησε,
γεια σου Ρόβα μου.

ΦΟΒΟΣ

Το φόβο, την αγάπη,
τ' όνειρο,
τα τρία τα εζύγισαν
κι έγιναν ένα.

Ανθός γινάτι
εγίναν.

Εθνική Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

ΔΥΟ ΛΟΓΙΑ

Τραγούδι της αγάπης
φεγγάρι στο πλατύσκαλο,
ο έρωτας κατώφλι.

Στα σκαλοπάτια ξενυχτώ
και τ' άστρο της αυγής
να κλαίει.

Μόνο δυο λόγια να σου πω,
όχι να γιάνω,
να καώ.

Τραγούδι της αγάπης,
ήλιος να σώνεται,
να φεύγει η μέρα, να 'ρθει ο πόνος.

Στο παραθύρι να σε ιδώ,
όχι να γιάνω,
να καώ.

ΓΑΛΑΖΙΟ

Άσπρο λουλούδι
και γαλάζιο,
το χρώμα της αγάπης
μήνυμα.

Άσπρο τη μια,
γαλάζιο την άλλη,
τριαντάφυλλο.

ΣΤΙΧΟΠΛΑΚΙΑ

I

Τα βρεγμένα μου φτερά
ψάχνω σε τρύπιες τσέπες.

Αλλού κοιτάζει ο μήνας
κι ας έρχεται εδώ.

Αρματωμένος ο πόνος κι η λύπη πανσέληνη
βελάζουν τη μέρα.

Εθνική Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

II

Βροχή θαλασσινή με φέρνει,
με φέρνουν όλα τα νερά.

Με φέρνει η θάλασσα, με παίρνει πάλι
πέρα στις πέρα λύπες.

Επιμέλεια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

III

Μέσα μου φώλιασε το φως
με μάτια κλειστά -αχρείαστα- περιμένω.

Μαγιά παραμυθιού, άκριντη στάλα,
δεν ήρθε.

Ένα τριαντάφυλλο πήρε τη θέση της
με τον πρώτο ήλιο.

IV

Γενάρης ήταν, με είδα με τα τέσσερα
να περπατώ στα χιόνια.

Γενάρης ήταν, με άκουσα μεσάνυχτα
το χρόνο να βελάζω.

Εθνική Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

v

Όσο μου ρίχνω κόκκινο,
τόσο ματώνω.

Εθνική Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

VI

Ν' απλώνουν οι άλλοι ρούχα
κι εγώ παράπονα.

Επιμέλεια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

VII

Είδα το μάτι μου
να σπάει,

να τρέχει ύστερα γυαλί
στο μάγουλό μου.

Εθνική Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

ΝΥΧΤΑ, ΘΕΙΑΦΙ ΚΑΙ ΡΙΓΑΝΗ

Μήτε λαγός, μήτε ψάρι,
νερά και λέξεις όλο μάτια.

Μήτε λαγός, μήτε ψάρι,
λέξεις νοτισμένες,
κομμένα δάχτυλα, ρίγανη.

Ρωτάς, κοιτάς,
μαύρο τραγί στον ύπνο σου,
αλάτι.

Πιάνεις, πιάνεις το στέρνο σου,
άσπρο, άσπρο βαθύ το θειάφι.

Γυρνάς, γερνάς κάθε πρωί
μα η νύχτα βουβή σε βόσκει.

ΝΥΧΤΕΣ ΤΟΥ ΦΟΡΦΟΛΙΑ

Χιονίζει χρόνια στα στήθια μου,
πέτρινες νύχτες.

Νύχτες πηχτές
φέρνουν στα μαύρα τον Φορφόλια.

Μάτια στο χρώμα του νερού,
τριγύρω πρώτο χιόνι.

«Δεν με βαρεί ο θάνατος,
η μπαμπεσιά με σφάζει»,

γυρίζει το τραγούδι σιγανά,
καβαλικεύει αργά τη θλίψη του,

χάνεται στον ασβέστη.

ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ

Πόνος στον πόνο
κι άλλος πόνος,

σπασμένα χέρια,
όπλα αδειανά,

μπεκάτσες κρύες,
προδομένες του χιονιού,

Κοτσύφια αμήχανα
ρωτάν θερμά ρυάκια,

ρωτάνε μια, ρωτάνε δυο,
καίγονται μες στο θειάφι.

ΠΑΡΕΛΑΣΗ

Γυμνοί
γεμάτοι μώλωπες
άγνωστοι πρόγονοι
παρελαύνουν στις νύχτες μου.

Γνωρίζω τις πληγές
στα μπράτσα.

Μου γνέφουν ξενιτιές
σε ράχες γερασμένων μουλαριών

η Γκέσα και ο Μέρτζιος.

Κατόπι χάνονται
στα μαύρα δάση
των χρόνων μου.

Ταξιδεύουν ποτάμια
σε χώματα λευκά

στ' ασπρόια,
στο Καράντερε.

ΧΛΩΡΟ ΠΡΩΙ

Αποβραδís
ένα δέντρο φυτρώνει
στο σώμα μου.

Με περπατά
όλη νύχτα

και το πρωί
μ' αφήνει μόνο μου

στη χλωροφύλλη.

ΡΕΜΑΤΑ

Πόσοι Κωσταντίνοι,
πόσα «πήματα»,
χτισμένα βλέμματα,

πόσα υφαντά,
αδέρφια και ξαδέρφια,
φυλές κοτσύφια,
ρέματα.

Αδέρφια μου
Γιάννη και Γιώτα,
ο ένας απ' το Πόποβο,
η άλλη από τη Μάνη,

κεντρικές ιδέες
και φαρμακεία πατρίδες

απ' τον Τσαμαντά του Μιχάλη
ως το Συρράχο του Κρυστάλλη.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΥΡΟΛΟΙ.....	9
I 9 — II 10 — III 11	
ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ	12
I 12 — II 13 — III 14	
ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ	15
Μανιάτικο 15 — Αρβανίτικο 16 — Βλάχικο 17 — Κρη- τικό 18 — Μακεδονικό 19	
ΠΑΝΗΓΥΡΙ	20
I 20 — II 21	
ΣΑΝ ΤΡΑΓΟΥΔΙ.....	22
I 22 — II 23 — III 24	
ΠΑΡΑΛΛΑΓΕΣ	25
Νουμπέτι 25 — Πίσω στοιχειώνει η ξενιτιά 26 — Μα- ντίλι 27 — Μύρια λόγια 28 — Χαλασμός 29 — Στράτα 30 — Φόβος 31 — Δυο λόγια 32 — Γαλάζιο 33	
ΣΤΙΧΟΠΛΑΚΙΑ.....	34
I 34 — II 35 — III 36 — IV 37 — V 38 — VI 39 — VII 40	
ΝΥΧΤΑ, ΘΕΙΑΦΙ ΚΑΙ ΡΙΓΑΝΗ.....	41
ΝΥΧΤΕΣ ΤΟΥ ΦΟΡΦΟΛΙΑ	42
ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ	43
ΠΑΡΕΛΑΣΗ	44
ΧΛΩΡΟ ΠΡΩΙ.....	45
ΡΕΜΑΤΑ	46

Επιμετοχή Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

51674

KON

ISBN 978-960-210-528-3

9789602105283